
Informacje Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej

Nr 1

maj 2010

Rada Biblioteczna

VI posiedzenie Rady Bibliotecznej odbyło się dnia 21 stycznia 2010 r.

Rada Biblioteczna pozytywnie zaopiniowała

- wniosek o awans Renaty Rogowskiej na stanowisko kustosa
- wnioski o odznaczenie Aleksandry Obrębskiej, Wandy Torbickiej, Bożeny Malickiej-Roszkowskiej i Ewy Szeworskiej Złotym Medalem za Długoletnią Służbę
- wniosek o odznaczenie Jacka Trojanowskiego Brązowym Krzyżem Zasługi.

W dalszej części obrad Rada Biblioteczna pozytywnie zaopiniowała wniosek o Nagrodę JM Rektora II stopnia za działalność dydaktyczną dla zespołu przygotowującego pod względem merytorycznym i organizacyjnym wystawę „Profesorowie Politechniki Warszawskiej w dwudziestolecu międzywojennym”

Z przyczyn formalnych Rada Biblioteczna nie dyskutowała nad projektem zmian w *Regulaminie udostępniania zbiorów i świadczenia usług BG PW*. Zdaniem Kancelarii Adwokackiej obsługującej Uczelnię możliwe jest wniesienie pod obrady Rady dokumentu dotyczącego całego systemu biblioteczno-informacyjnego, a nie wyłącznie regulaminu dotyczącego Biblioteki Głównej.

(S.P)

Prace doktorskie w BCPW i DART-Europe

Prace doktorskie umieszczone w naszej [Bibliotece Cyfrowej](#), dzięki pośrednictwu agregatora danych [Federacji Bibliotek Cyfrowych](#), znalazły się 25 lutego 2010 r. na międzynarodowym portalu [DART-Europe](#).

Specjalne podziękowania za uzyskanie od doktorantów zgody na umieszczenie rozpraw w BCPW należą się Alicji Siemion - naszej koleżance z biblioteki Wydziału Elektrycznego. Mamy nadzieję, że udostępnienie tych kilku prac doktorskich PW w zasobach DART-Europe zachęci też innych doktorantów do umieszczania rozpraw w naszej Bibliotece Cyfrowej.

Projekt DART-Europe E-theses Portal tworzy grupa europejskich bibliotek naukowych i konsorcjów bibliotecznych wspieranych przez LIBER. Cel projektu to łatwiejszy dostęp do europejskich prac doktorskich.

Portal DART-Europe udostępnia obecnie ponad 130 000 pełnych tekstów rozpraw doktorskich z 230 uczelni z 16 krajów Europy.

Nasza Biblioteka Cyfrowa PW znalazła się w gronie 14 polskich bibliotek cyfrowych udostępniających w tym serwisie rozprawy doktorskie, za pośrednictwem Federacji Bibliotek Cyfrowych.

Więcej informacji na temat umieszczania prac w Portalu DART jest dostępnych pod adresem: <http://www.bg.pw.edu.pl/dart.pdf>.

(M.M.)

Senacka Komisja ds. Nauki

Na wniosek dyrektor Jolanty Stępiak na styczniowym posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Nauki prezentowane były dwa przykłady serwisów oferowanych przez wydawców dla potrzeb oceny kierunków działania instytucji naukowych oraz pracowników naukowych. Przedstawiono system **InCites**, bazujący na zasobach Web of Knowledge, oferowany przez Thompson Reuters (K.Szymański) oraz **Spotlight**, bazujący na Scopus, oferowany przez Elsevier (P.Gołkiewicz). Dodatkowo uczestnicy posiedzenia otrzymali analizy cytowań wykonane przez Oddział Informacji Naukowej (M.Sadowska-Hinc) obrazujące dorobek pracowników PW na tle innych uczelni technicznych w kraju. Przedstawione informacje zostały przyjęte z zainteresowaniem.

(J.St.)

Ucz się w bibliotece

Biblioteka Główna po raz kolejny przeprowadziła akcję pod hasłem **Ucz się w bibliotece**, która ma umożliwić studentom szerszy dostęp do biblioteki w trakcie sesji egzaminacyjnej.

Program realizowany był od 16 stycznia do 12 lutego 2010 r. W tym czasie dłużej pracowały niektóre oddziały Biblioteki Głównej. Czytelnia Czasopism, Antresola oraz Czytelnia Ogólna od poniedziałku do piątku otwarte były w godz. 8.00-21.00, w soboty 9.00-19.00. Ośrodek Informacji Naukowej pracował w soboty

w godz. 9.00-19.00. Zmienione zostały również godziny otwarcia Biblioteki DS „Akademik”, która od poniedziałku do czwartku udostępniała zbiory aż do godz. 23.00.

Wydłużony czas otwarcia przełożył się następująco na statystykę odwiedzin:

Odwiedziny	Czytelnia Czasopism		Antresola		Czytelnia Ogólna	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
styczeń	7 938	11 185	3 875	5 175	13 468	13 811
luty	4 469	5 734	2 470	2 643	6 612	6 926

Z każdym rokiem rośnie liczba czytelników korzystających z Biblioteki Głównej w czasie trwania sesji egzaminacyjnej. Powyższe dane wykazują, że w stosunku do stycznia i lutego 2009 r., w 2010 liczba wejść czytelników w Czytelni Czasopism wzrosła o 36.4%, na Antresoli o 23.2%, a w Czytelni Ogólnej o 3.3%. W styczniu biblioteka odnotowuje zdecydowanie więcej odwiedzin niż w lutym.

Rośnie również liczba czytelników zagranicznych, dla których biblioteka to nie tylko miejsce nauki, w którym można skorzystać m.in. z internetu, ale także miejsce spędzania wolnego czasu.

(A.B.)

Bibliotekarz dziedzinowy

Biblioteka Główna przygotowuje się do stworzenia stanowiska bibliotekarza dziedzinowego. Wstępnie określany zakres obowiązków bibliotekarza dziedzinowego ma obejmować działalność związaną nie tylko z informacją dziedzinową, a także z gromadzeniem, opracowaniem i udostępnianiem zbiorów. Trwają obecnie przygotowania kandydatów do pełnienia tych zadań oraz osób, które chcą podnosić swoje kwalifikacje. Odbyły się już m.in. szkolenia z zakresu gromadzenia i opracowania rzeczowego. Spotkania te odbywać się będą do końca maja. Bibliotekarz dziedzinowy rozpocznie swoją działalność w październiku 2010 r.

(A.C.)

Zespół ds. oceny pracowników

W marcu 2010 r. został powołany przez Dyрекcję BG PW Zespół ds. przygotowania kryteriów oceny pracowników BG w składzie: Izabella Rokita – przewodnicząca, Beata Kaźmierczak, Agnieszka Kowalczyk, Małgorzata Muszyńska-Małczak, Elżbieta Owczarczyk, Renata Peczyńska, Teresa Styczek.

Prace nad projektem formularza oceny pracowników biblioteki niebędących nauczycielami akademickimi zostały rozpoczęte. Zespół spotyka się co tydzień w poniedziałki o 12.30. Obecnie analizujemy przykłady z

innych uczelni wyższych, gdzie taki system oceny pracowników jest już wprowadzony.

(I.R.)

Audyt

W 2010 r. audyt Administracji Uczelni nie obejmował systemu biblioteczno-informacyjnego, mimo tego w pracach zespołów powołanych do oceny pracy różnych jednostek powołano następujących pracowników BG: dyrektor Jan Zaleski, Iwona Socik, Jacek Trojanowski.

(J.St.)

Skaner w bibliotece

W Czytelni Czasopism od listopada 2009 r. działa skaner Zeutschel OS 12000. Jest to urządzenie najnowszej generacji, które służy do samodzielnego kopiowania dokumentów i ich zapisywania na karcie pamięci albo pendrive. Zeskanowane do formatu A2 dokumenty można zapisać w formacie pdf, jpg, lub tiff. Skaner jest prosty w obsłudze. Mogą z niego korzystać wszyscy użytkownicy biblioteki. Bezpłatne skanowanie materiałów bibliecznych i materiałów własnych cieszy się dużym zainteresowaniem. Od listopada 2009 r. do końca lutego 2010 r. zostało wykonanych 99 477 kopii cyfrowych. O tym, że użytkownicy biblioteki wolą skanować niż kserować świadczą poniższe dane:

	Liczba odbitek kserograficznych	Liczba kopii cyfrowych
Listopad	2 952	17 854
Grudzień	3 024	35 706
Styczeń	4 156	19 499
Luty	1 777	26 418

(A.B.)

Zintegrowany dostęp do źródeł informacji

W styczniu i w lutym w BG PW odbyły się prezentacje produktów firm EBSCO Publishing oraz Serials Solutions. Przedstawiono narzędzia umożliwiające łatwy, jednoczesny dostęp do wielu serwisów wyszukiwawczych, integrujące elektroniczne źródła informacji oferowane przez biblioteki.

W przypadku serwisów zintegrowanego wyszukiwania, tj. EBSCOhost Integrated Search (EHIS) oraz 360 Search, zapytanie wyszukiwawcze użytkownika jest wysyłane jednocześnie poprzez konektory na zewnętrzne serwery różnych dostawców, do wszystkich podłączonych baz. Rezultaty wyszukiwania są gromadzone i wyświetlane na jednej platformie.

Pracownicy BG PW mieli możliwość praktycznego przetestowania i oceny 360 Search. Na tej podstawie

sporządzono raport, którego rezultat przedyskutowano na spotkaniu z Florinem Craciunem i Mattem Drury (Serials Solutions). Wyniki testu nie były w pełni satysfakcjonujące. Podczas kilku sesji wyszukiwawczych nie nawiązano połączenia z niektórymi bazami bądź otrzymano błędne rezultaty wyszukiwania.

Niedoskonałości metawyszukiwarek skłoniły nas do zapoznania się z serwisami typu Discovery. Spełniają one podobną funkcję jak EGIS czy 360 Search, jednak różnią się zasadą działania. W systemach tych metadane z wewnętrznych (bibliotecznych) i zewnętrznych (od wydawców) źródeł informacji są posadowione na jednym lokalnym serwerze. Zapytanie użytkownika jest więc wysyłane bezpośrednio na ten serwer, a odpowiedzi wyświetlane na jednej platformie. Takie rozwiązanie eliminuje problemy z łączeniem się z zewnętrznymi bazami, umożliwia szybsze i bardziej precyzyjne przeszukiwanie dokładnie zindeksowanych danych.

Takie możliwości oferuje EBSCO Discovery Service (EDS) oraz Summon. Serwis Summon został wdrożony m.in. w Grand Valley State University. Jest dostępny na stronie <http://www.gvsu.edu/library/>.

(M.S.-H.)

Oddział Opracowania Druków Zwartych

Praca w Oddziale Opracowania Druków Zwartych upływa nie tylko na opracowywaniu dokumentów, ale również na intensywnych szkoleniach. Szkoleniu podlegają zarówno pracownicy Biblioteki Głównej, bibliotek sieci bibliotecznej, ale również zaprzyjaźnionych bibliotek w Polsce.

W 2009 r. najintensywniejsze szkolenia związane były z przyłączeniem katalogu Wydziału Elektroniki i Technik Informacyjnych do katalogu centralnego PW. W związku z tym pracownicy biblioteki wydziałowej oraz bibliotek instytutowych zgłosili się do naszego oddziału w celu zapoznania z oprogramowaniem Aleph. Ponadto migracja katalogu Centralnego NUKAT do nowej wersji Virtui spowodowała dodatkowe szkolenia i konsultacje katalogerów i kopistów współpracujących z centrum NUKAT.

Szkolenia obejmowały głównie zapoznanie z modułem katalogowania, z formatem MARC 21 i procedurami obowiązującymi przy kopiowaniu opisów bibliograficznych i rekordów khw z katalogu NUKAT. Biblioteki instytutowe Wydziału EiTI dodatkowo uczyły się u nas katalogowania prac inżynierskich i magisterskich. Ogrom szkoleń przy regularnych codziennych wpływach dokumentów z Oddziału Gromadzenia spowodował, że do współpracy w szkoleniach zaprosiliśmy pracownika sieci bibliotecznej

Alicję Siemion, która przygotowała 2 osoby do katalogowania prac dyplomowych.

W grudniu rozpoczęło się przygotowywanie pracowników Biblioteki Wydziału EiTI do podjęcia pełnej współpracy z Centrum NUKAT. Szkolenie zakończyło się nadaniem uprawnień Kamili Szłaga i Annie Zaręba do wprowadzania danych do katalogu Centralnego NUKAT. Obie panie są bardzo dobrze przygotowane do współpracy i każda z nich ma już na swoim koncie kilka rekordów KHW i pełnych opisów bibliograficznych przyjętych do katalogu NUKAT.

Oddział Opracowania był również wizytowany przez bibliotekarzy z kraju i z zagranicy zainteresowanych opracowaniem formalnym i rzeczowym książek oraz zbiorów cyfrowych BG PW. Prowadziliśmy też wykłady dla naszych kolegów z bibliotek rosyjskich i ukraińskich. W sumie w oddziale Opracowania przeszkolono 16 osób, które otrzymały odpowiednie uprawnienia do pracy w Alephie oraz Virtui.

(M.W.)

Biblioteka Wydziału Chemicznego

W styczniu w Wypożyczalni i Czytelni Studenckiej rozpoczęły się intensywne prace nad porządkowaniem kartotek czytelników. W ich wyniku poddano selekcji 217 wol. książek wypożyczonych na rewersy w latach 1974-1999.

Wypożyczalnia jest również w trakcie oklejania księgozbioru studenckiego (sygn. S), a także jego porządkowania, przenoszenia i układania. Wygospodarowane w ten sposób miejsce zostanie wykorzystane do umieszczenia kupowanych na bieżąco nowych książek.

(M.M.M.)

Warsztaty SciFinder

Biblioteka Główna została zaproszona przez kierownika Laboratorium Procesów Technologicznych Wydziału Chemicznego PW, dr hab. Ludwika Synoradzkiego do współpracy w zakresie dydaktyki. 1 i 2 marca w Sali Komputerowej BG PW odbyły się trzy dwugodzinne szkolenia warsztatowe dla 47 dyplomantów z Wydziału Chemicznego. W programie szkolenia ujęto wykład wprowadzający, dotyczący możliwości wyszukiwawczych dostępnych na platformie SciFinder oraz ćwiczenia obejmujące opracowywanie strategii wyszukiwania na zadane wcześniej tematy.

Szkolenia uzupełniły konsultacje, m.in. w ramach dyżuru bibliotekarza dziedzicznego w BWCh.

W porozumieniu z Wydziałem Chemicznym PW uruchomiono rozszerzony (30 stanowisk), czasowy dostęp

do bazy SciFinder na czas zajęć laboratoryjnych (wszystkie poniedziałki w marcu i kwietniu).

Szkolenia prowadziły Marta Sadowska-Hinc i Joanna Gola.

(M.S.-H.)

Filia w Płocku

W Szkole Nauk Technicznych i Społecznych w Płocku, na życzenie Promotorów Instytutu Budownictwa rozpoczęły się szkolenia przeglądowe elektronicznych źródeł informacji.

W dniach 24-25 marca wykłady i ćwiczenia prowadzić będą: Anna Tonakiewicz, Marta Sadowska-Hinc oraz Monika Baranowska.

(A.K.)

Wykład wprowadzający skierowany do wszystkich studentów i pracowników objął przegląd elektronicznych źródeł informacji, w tym e-książek dostępnych w PW. W drugim dniu przedstawiono prezentacje dziedzinowe dotyczące następujących baz: Knovel, Cindas, SciFinder, Scopus, SCI, BazTech.

W sześciogodzinnym cyklu szkoleń z zakresu elektronicznych źródeł informacji uczestniczyło 25 osób.

(M.S.-H.)

Biblioteka DS Babilon

13 stycznia 2010 r. w Bibliotece DS Babilon odbyło się spotkanie przedstawicieli władz Uczelni, Dyrekcji Biblioteki Głównej, Samorządu Studenckiego, administracji DS Babilon oraz pracowników i wolontariuszy zaangażowanych w prace tej biblioteki. Władze Uczelni reprezentowane były przez Prorektora ds. Nauki prof. dr hab. inż. T. Kulika, Prorektora ds. Studenckich prof. dr hab. inż. W. Wieczorka oraz Kanclerzy PW: K. Dziejica, T. Byczota i H. Gębarskiego.

Głównym celem spotkania było pokazanie funkcjonującego na parterze DS Babilon nowego magazynu biblioteki. Na początku znajdowały się w nim tylko czasopisma, ale pod koniec ubiegłego roku zostały tam również umieszczone książki o sygnaturze C (do C.50 999). Było to możliwe dzięki zainstalowaniu nowych regałów jezdných, na które przyznano bibliotece specjalne środki pieniężne. Potem zaproszono gości na I piętro do czytelni i biblioteki DS Babilon, które zostały zaprezentowane jako „wzorcowe” dla innych bibliotek domów studenckich. Było to możliwe dzięki połączeniu wysiłków Biblioteki Głównej i administracji DS Babilon. Ze środków Biblioteki Głównej w ubiegłym roku zakupiono i zainstalowano nowa ladę biblioteczną, spełniającą wymogi ochrony danych osobowych oraz metalowe regały. Dzięki administracji DS Babilon

czytelnia została odnowiona oraz wyposażona w komplet nowych stolików.

Przedstawiono również dalsze plany rozwoju tej biblioteki – od nowego roku akademickiego cały księgozbiór będzie ustawiony w układzie działowym, a użytkownicy będą mieli wolny dostęp do zbiorów.

(B.K.)

Powódź w bibliotece

Na początku lutego tego roku w pomieszczeniach Biblioteki Głównej na parterze, od strony ul. Nowowiejskiej, w magazynie podstawowym na parterze i pokoju nr 13 wystąpiły znaczne zawilgocenia ścian, grzyb, pleśń i zacieki wody. Zawsze o zdarzeniu były informowane służby techniczne PW oraz Zastępca Kanclerza ds. Technicznych.

23 lutego pełnomocnik Dyrektora BG ds. BHP wspólnie z pracownikiem Inspektoratu BHP sporządzili dokumentację fotograficzną oraz raport dotyczący zniszczeń z miejsc zalania. Notatka została przekazana władzom administracyjnym PW i Dyrekcji BG.

Przyczyna zalania podłóg w magazynie została usunięta 24 lutego. Zacieki na ścianach zostaną zlikwidowane po wymianie zewnętrznych rur odpływowych.

8 marca zostały ostatecznie zakończone prace w magazynie piwnicznym (pomieszczenie 09 A), likwidujące szkody i przyczynę ubiegłorocznej grudniowej powodzi.

(J.Z.)

Klasyka Informatyki Polskiej

W styczniu 2010 r. odbyło się w BG spotkanie z przedstawicielami Wydziału Elektroniki i Technik Informacyjnych oraz Polskiego Towarzystwa Informatycznego w sprawie utworzenia Kolekcji Klasyki Informatyki Polskiej w Bibliotece Cyfrowej PW. Ustalono wstępnie zasady tworzenia zbioru oraz udostępniono pierwsze publikacje w kolekcji Historia informatyki.

(J.St.)

Plany Oficyny Wydawniczej PW

Oficyna Wydawnicza podjęła działania na rzecz udostępnienia na platformie ibuk książek wydawanych przez PW. Wytypowano kilkanaście tytułów, które powinny wkrótce znaleźć się na platformie ibuk. Projekt był prezentowany i zyskał pozytywną opinię na styczniowym posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Kształcenia. Plany te były też przedmiotem opinii

dyrektor J. Stępiak przygotowanej na potrzeby władz Uczelni.

(J.St.)

Niedziele w Bibliotece

Z inicjatywy dyrektor Jolanty Stępiak podjęto szeroką dyskusję wśród pracowników BG PW oraz przedstawiciele związków zawodowych działających na terenie PW nad warunkami otwarcia Biblioteki w niedziele. Liczne wypowiedzi na ten temat zamieszczono na blogu BG PW.

Zdecydowany sprzeciw związków zawodowych wobec planu wprowadzenia do Regulaminu czasu pracy zapisu o pracy w niedzielę, mimo wyrażenia zainteresowania grupy pracowników jej podjęciem, zadecydował o rezygnacji wprowadzenia w życie tego zamierzenia, nawet tylko na próbę, na okres poprzedzający sesję i podczas sesji.

Wzorując się na licznych przykładach innych bibliotek w kraju i zagranicą, otwartych w niedzielę, dyrekcja będzie dążyć do zatrudnienia studentów i osób zainteresowanych pracą tylko w niedziele i soboty. Pozwoli to odciążać pracowników zatrudnionych na pełnych etatach. Rozwiązanie to, pozornie korzystne, będzie się jednak wiązało z ograniczeniem możliwości dodatkowego zwiększenia wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na stałe.

(J.St.)

Spotkania bibliotek wydziałowych

27 stycznia, 24 lutego, 24 marca odbyły się spotkania pracowników systemu biblioteczno-informacyjnego PW, podczas których omawiano:

- nowy formularz GUS
- założenia do nowego Regulaminu Udostępniania Zbiorów SBI oraz jego projekt
- zagadnienia dotyczące SBI do włączenia do strategii PW
- zmiany w logowaniu do systemu ALEPH
- sprawozdanie SBI

(J.St.)

KONFERENCJE

Aspekty prawne i technologiczne digitalizacji piśmiennictwa

12 stycznia 2009 r. odbyła się w Warszawie XVI edycja konferencji z cyklu Digitalizacja, zorganizowana przez CPI, poświęcona była aspektom prawnym i technologicznym digitalizacji piśmiennictwa.

Wykład inauguracyjny *Źródło historyczne jako przedmiot digitalizacji* wygłosiła prof. dr hab. Daria Nałęcz, zaczynając od definicji źródła historycznego i

terminu 'digitalizacja', a kończąc na próbie opisanie doświadczeń polskich i światowych. Niestety dotychczasowe polskie doświadczenia prelegentka zlekceważyła i określiła jako fazę początkową, rozproszenie inicjatyw, przedsięwzięcia niedojrzałe, dublowanie działań. Nie dostrzegła sukcesu Federacji Bibliotek Cyfrowych grupujących 50 polskich bibliotek cyfrowych, która to Federacja wprowadziła w grudniu 2009 r. do Europeany ok. 300 tys. zdigitalizowanych publikacji, podnosząc tym samym polski udział w Europejskiej Bibliotece Cyfrowej z nikłego 0.4% (sama POLONA) do znaczących 5,5. Nadzieję na wyjście z fazy początkowej prof. Nałęcz dostrzegła w przyszłej realizacji polskiej biblioteki cyfrowej w konkursie ogłoszonym przez NCBiR oraz na opracowaniu standardów i instrukcji dla wielu instytucji działających w rozproszeniu. Pominęła jednak fakt, że nad standardami digitalizacji w Polsce od dawna pracuje zespół ds. digitalizacji przy Min. Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz FBC. Zaskoczeniem dla słuchaczy było również to, że w dobie rozwoju idei otwartej edukacji prof. Nałęcz w gronie przyszłych odbiorców widzi naukowców, nauczycieli, uczniów, studentów, dziennikarzy, genealogów. Pozostali zwykli użytkownicy to wg prelegentki osoby, które poszukują tylko rozrywki, grupa, której ewentualnie można zaproponować zdigitalizowane lekkie czasopisma, typu dawne „Szpilki”.

Prowadzący konferencję dr Henryk Hollender w wykładzie *Postępy cyfryzacji – z punktu widzenia użytkownika* dostrzegając osiągnięcia polskich bibliotek cyfrowych w postaci agregacji danych w ramach FBC i włączenie polskich zasobów do Europeany, zwrócił uwagę na niedocenicenie przez naukowców bibliotek cyfrowych i użytkowników, którzy wyszukując pełny tekst książki w Google nie mają świadomości, że w ten sposób korzystają z bibliotek cyfrowych. Słabym punktem bibliotek cyfrowych jest wg dr Hollendra brak ich specjalizacji, nie wykorzystywanie możliwości, jakie daje podział na kolekcje, a także informacji, jaką dają katalogi biblieczne.

Ciekawym punktem konferencji była prezentacja Yaniv'a Levi (Ex Libris Ltd.) dotycząca ochrony zbiorów cyfrowych w Bibliotece Narodowej Nowej Zelandii. Przedsięwzięcie realizowane przez firmę Exlibris i Bibliotekę Narodową Nowej Zelandii to Rosetta - system długookresowej ochrony zbiorów cyfrowych obejmujący magazynowanie danych, walidację, dostęp i trwałe repozytorium, zapewniające konwersje na nowe technologie i nośniki.

Tematem prawa autorskiego i udostępniania piśmiennictwa w Internecie zajął się Piotr Wałowski. Zwrócił uwagę na brak definicji (w sensie prawnym) domeny publicznej, a także materiałów urzędowych, które zgodnie z ustawą nie są przedmiotem prawa autorskiego.

Wykład dyrektora Biblioteki Narodowej dr Tomasza Makowskiego *Polska strategia digitalizacji a Google Book Search* pokazał, że brak rozbudowanych zasobów digitalizacyjnych oznacza regres cywilizacyjny kraju. Omawiając założenia programu digitalizacji dóbr kultury 2009-2020, wskazał główne cele digitalizacji: zachowanie dóbr kultury i zapewnienie dostępu do nich polskim obywatelom. Podkreślił znaczenie digitalizacji jako rozwiązania zapobiegającego wykluczeniu polskich obywateli z dostępu do dóbr kultury. Priorytety przy wyborze zbiorów do digitalizacji to: użyteczność zasobów, zły stan zachowania obiektów, szczególne znaczenie dla kultury. Program digitalizacji dóbr kultury na lata 2009-2020 zakłada, że do roku 2020 ma zostać zdigitalizowane ok. 18 mln obiektów. Prognozowany koszt to ok. 2 mld zł. Największy koszt to nie sam proces digitalizacji, tylko trwale przechowywanie danych. Powołane zostały 4 centra kompetencyjne dla bibliotek, archiwów, muzeów i instytucji gromadzących zbiory audiowizualne (Biblioteka Narodowa, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Krajowy Ośrodek Badań Dokumentacji i Zabytków, Narodowy Instytut Audiowizualny), które mają koordynować program digitalizacji. Jednym z głównych problemów w realizacji digitalizacji dóbr kultury jest fakt, że 90% literatury należy do strefy chronionej.

Dr Makowski wskazał też na ewentualne zagrożenie w dostępie do zdigitalizowanych zasobów ze strony projektu Google Book Search – monopol, który zyskuje firma komercyjna w przyszłości może zaowocować opłatami czy innymi ograniczeniami dostępu.

O idei otwartej nauki oraz projektach ICM (Biblioteka Wirtualnej Nauki i pokrewne) mówił Aleksander Tarkowski. Otwarta nauka oznacza publiczne finansowanie i otwarty dostęp do wszelkiego rodzaju treści naukowych, ale przede wszystkim zmianę mentalną w stosunku do spraw własności intelektualnej. I to może właśnie jest podstawowy problem związany z digitalizacją i z udostępnianiem publikacji naukowych – zmiana sposobu myślenia o publikacji, nie jak o zakończonym, wyodrębnionym akcie, ale o elemencie procesu dynamicznego. Cele dla Polski to: powszechna dostępność zasobów światowych i polskich oraz ich integracja, zapewnienie wieczystego przechowywania, konwergencja systemów nauki, edukacji, kultury, ograniczenie zasobów limitowanych do racjonalnego minimum.

W konferencji wzięły udział Olga Giwer i Maria Miller.

(M.M.)

Open Access

W dniach 15-16 stycznia 2010 r. w Toruniu odbyła II Międzynarodowa Konferencja *Open Access w Polsce*. Celem konferencji było przekonanie świata nauki polskiej do otwartego modelu komunikacji naukowej Open

Access, który jest najnowocześniejszym i ekonomicznie uzasadnionym modelem stosowanym w wielu instytucjach Europy i świata. Konferencja była skierowana do bibliotekarzy, wydawców oraz pracowników nauki.

Pierwszy dzień konferencji prowadzony był w języku angielskim i przedstawiał osiągnięcia międzynarodowe ruchu Open Access. Prezentowano przykłady i wzory do naśladowania oraz omówiono najważniejsze inicjatywy międzynarodowe mające na celu wprowadzenie idei OA do świata naukowego Europy. Najciekawsze wystąpienia tego dnia to prezentacja dr Almy Swan i dr Andrzeja Nikischa. Dr A. Swan w swoim wystąpieniu wyjaśniła, czym faktycznie jest Open Access i w jaki sposób można go wdrażać. Wskazała wymierne korzyści zarówno dla badaczy jak i dla uczelni. Radziła co powinny zrobić władze uczelni, aby Open Access stał się normą w ich instytucjach. Dr Andrzej Nikisch dokonał przeglądu najważniejszych inicjatyw międzynarodowych dotyczących ruchu OA, takich jak Deklaracja Budapesztańska i Deklaracja Berlińska, VII Ramowy Program w zakresie badań i rozwoju technologicznego Komisji Europejskiej. Omówił także działania krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń naukowych i uczelnianych na rzecz ruchu OA. Wskazał na wymogi fundatorów grantów w tym zakresie i obligowanie grantobiorców do udostępniania publikacji powstałych w ramach tych środków w publicznych domenach. Zalecał umieszczanie w strategiach repozytoriów uczelnianych obligatoryjnego deponowania prac naukowych powstałych w ramach publicznych środków finansowych.

Drugi dzień Konferencji poświęcony był sprawom OA w Polsce. Pokazano przykłady pozytywnego wpływu otwartego dostępu zarówno dla instytucji jak i badaczy. Wskazano korzyści jakie odniosły redakcje czasopism publikujące w OA (np. *Acta Palaeontologica Polonica*). Przykłady indywidualnych korzyści prezentował Profesor Instytutu Fizyki Astronomii i Informatyki Stosowanej UMK w Toruniu p. Wodzisław Duch. Bardzo ciekawe wystąpienie *Repozytorium Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu* miały Małgorzata Rychlik i Emilia Karwasińska. Przedstawiły proces tworzenia repozytorium uczelnianego. Omówiły podstawowe problemy i sposoby ich pokonywania. Wystąpienie spotkało się z dużym zainteresowaniem uczestników konferencji. Prelegentki chętnie odpowiadały na liczne pytania i wyraziły chęć podzielenia się doświadczeniami z osobami zainteresowanymi tworzeniem repozytoriów uczelnianych.

W kwestii praw autorskich wypowiedział się Alek Tarkowski z ICM UW w referacie *Zarządzanie własnością intelektualną przez naukowców i instytucje naukowe*. Przedmiotem wystąpienia była kwestia zarządzania własnością intelektualną przez naukowców, ze szczególnym naciskiem położonym na zagadnienie praw twórców do wyników pracy naukowej. Jedną z

podstawowych barier dla wdrażania otwartości komunikacji naukowej jest system praw autorskich, regulujący tę sferę na zasadzie „wszelkie prawa zastrzeżone”. Ruch na rzecz otwartości w nauce w ostatnich latach położył nacisk na kwestię dostępności treści także na poziomie prawnym. Przyjętym rozwiązaniem jest stosowanie tzw. wolnych licencji, umożliwiających autorom udostępnianie publikacji naukowych na zasadzie „ pewne prawa zastrzeżone”.

Ponadto warto wspomnieć o wystąpieniu Jacka Ciesielskiego założyciela wydawnictwa VERSITA, dostawcy rozwiązań technologicznych dla innych wydawców w zakresie publikacji elektronicznej, który przedstawił zdanie odmienne. Stwierdził, że tylko w pełni komercyjne wydawnictwa są w stanie zapewnić właściwy dostęp do źródeł informacji naukowej. Opinia ta nie spotkała się z aprobatą zgromadzonych na sali uczestników konferencji.

W konferencji udział wzięła Olga Giwer.

(O.G.)

ODWIEDZILI NAS

- przedstawiciele EBSCO z ofertą nowych narzędzi wyszukiwania i baz danych
- przedstawiciel MCB prezentujący aktualną ofertę firmy
- przedstawiciel Wiley & Sons